XV. TÜRK TIP TARİHİ KONGRESİ

Bilecik, 5-8 Haziran 2024

PROGRAM
VE
BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

KONGRE EŞ BAŞKANLARI

Prof. Dr. Gülten DİNÇ, Türk Tıp Tarihi Kurumu Başkanı

Prof. Dr. Rıza DUNDAR, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı

KONGRE ONURSAL BAŞKANI

Prof. Dr. Zafer Asım KAPLANCIKLI

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Rektörü

KONGRE ONUR KURULU

Araştırmacı Uğurol BARLAS, İstanbul

Prof. Dr. Ferruh DİNÇER, Ankara

Prof. Dr. H. Hüsrev HATEMİ, İstanbul

Prof. Dr. Ekmeleddin İHSANOĞLU, İstanbul

Prof. Dr. Esin KÂHYA, Ankara

Prof. Dr. Aykut KAZANCIGİL, İstanbul

Prof. Dr. İlter UZEL, Mersin

Dr. Ecz. Müjgan ÜÇER, Sivas

KONGRE BİLİM KURULU

Prof. Dr. Ahmet ACIDUMAN, Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Abdülkerim ALPINAR, İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi

Prof. Dr. Ayten ALTINTAŞ, İstanbul Medipol Üniversitesi

Prof. Dr. Berna ARDA, Ankara Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayten ARIKAN, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Doç. Dr. Fatih ARTVİNLİ, Acıbadem Üniversitesi

Prof. Dr. Şükrü BEYDEMİR, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

Prof. Dr. Taner BİLGİN, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Prof. Dr. Nüket ÖRNEK BÜKEN, Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Murat CİVANER, Uludağ Üniversitesi
Doç. Dr. Cüneyt ÇAĞLAYAN, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Prof. Dr. Nesrin ÇOBANOĞLU, Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Halim DEMİRYÜREK Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Prof. Dr. Gülten DİNÇ, Em. Öğr. Üyesi
Prof. Dr. Emre DÖLEN, Em. Öğr. Üyesi
Prof. Dr. Rıza DUNDAR, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşegül DEMİRHAN ERDEMİR, Maltepe Üniversitesi
Prof. Dr. Nermin ERSOY, Em. Öğr. Üyesi
Prof. Dr. Şefik GÖRKEY, Koç Üniversitesi
Doç. Dr. Funda KADIOĞLU, Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Selim KADIOĞLU, Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. Alper KARAGÖZ, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Prof. Dr. Serap ŞAHİNOĞLU KUŞ, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Oya DAĞLAR MACAR, İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof. Dr. Oya ÖGENLER, Mersin Üniversitesi
Prof. Dr. Müesser ÖZCAN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Gülbin ÖZÇELİKAY, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Abdullah ÖZEN, Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Rahşan ÖZEN, Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Erhan ŞAHİN, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Prof. Dr. Sevgi ŞAR, Em. Öğr. Üyesi
Prof. Dr. Ömür ŞAYLIGİL, Em. Öğr. Üyesi
Prof. Dr. Halil TEKİNER, Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Yeşim IŞIL ÜLMAN, Acıbadem Üniversitesi

Prof. Dr. Çağatay ÜSTÜN, Ege Üniversitesi

Prof. Dr. Halis YERLİKAYA, Em. Öğr. Üyesi

Prof. Dr. Nuran YILDIRIM, Bezmialem Vakıf Üniversitesi

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Rıza DUNDAR, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı **(Başkan)**
Uzm. Dr. Burhan AKGÜN, İstanbul,
Prof. Dr. Abdülkerim ALPINAR, İstanbul
Dr. Öğr. Üyesi Ayten ARIKAN, İstanbul
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf ATAN, Bilecik
Doç. Dr. Cüneyt ÇAĞLAYAN, Bilecik
Prof. Dr. Gülten DİNÇ, İstanbul
Dr. Öğr. Üyesi Kadriye TOPAL DOĞAN, Bilecik
Dr. Öğr. Üyesi Cem GÖRÜR, Bilecik
Oğuz GÜRCAN, Bilecik
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KAVAK, Bilecik
Dr. Öğr. Üyesi Çağnur ALPEN KODAZ, Bilecik
Prof. Dr. Oya DAĞLAR MACAR, İstanbul
Dr. Öğr. Üyesi Ali OKUMUŞ, Bilecik
Doç. Dr. Erhan ŞAHİN, Bilecik
Doç. Dr. Gülgüney MASALCI ŞAHİN, Ankara
Arş. Gör. Galip VAROĞLU, Bilecik
Dr. Öğr. Üyesi Sevil AKBULUT ZENCİRCİ, Bilecik

KONGRE SEKRETERLERİ

Uzm. Dr. Burhan AKGÜN, İstanbul
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet KAVAK, Bilecik, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

KONGRE PROGRAMI

5 HAZİRAN 2024, ÇARŞAMBA (I. GÜN)

08.30- 09.30 KAYIT

09.30-10.00 AÇILIŞ KONUŞMALARI (Ortak Oturum, I. Salon)

10.00-10.30 TOPLU FOTOĞRAF ÇEKİMİ VE ARA

10.30-12.00 PANEL (Ortak Oturum, I. Salon)

Klinik Tıp Tarih Yazımı: Deneyimler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Moderatör: **Dr. Şeref ETKER**

Panelistler: **Doç. Dr. Fatma ÖZLEN**

Doç. Dr. Fatih ARTVİNLİ

Prof. Dr. Sarper YILMAZ

12.00-13.10 ÖĞLE YEMEĞİ

13.10-14.50 1. OTURUM (I. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Gülten Dinç - Prof. Dr. Rıza Dundar

13.10-13.30 Bursa'da Sağlık Müzesi Mücadelesi.
Deniz Dalkılınç, Ender Şen, Nurgül Işık

13.30-13.50 Bursa Nilüfer Belediyesi Dr. Ceyhun İrgil Sağlık Müzesi.
Deniz Dalkılınç, Nejla Aslan, Nurgül Işık, Evrim Gülay Güleç, Fatma Sevik Akın, Murat Akın, Ender Şen, Reyhan Öztaş

13.50-14.10 Halûk Perk'in Sağlık Tarihi Konulu Yayın ve Müze Çalışmaları ile Karşılaşılan Zorluklar. **Halûk Perk**

14.10-14.30 Bir Koleksiyonun Oluşturulma Öyküsü: Fikret Karaca Tıp Tarihi Koleksiyonu. **M. Murat Civaner**

14.30-14.50 Edirne Sağlık Müzesi Hakkında Tıp Öğrencilerinin Görüşlerinin Kalitatif Değerlendirmesi. **F. Gülsüm Önal**

13.10-14.50 2. OTURUM (II. Salon)

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Cemal Hüseyin Güvercin - Dr. Öğr. Üyesi Arif. Hüdai Köken

13.10-13.30 19. Yüzyılda Türkistan'da Hastalıklar ve Tedavi Yöntemleri. **Seda Yılmaz Vurgun**

13.30-13.50 Çağatay Türkçesiyle Yazılmış Tıp Metinlerine Dair Bazı Değerlendirmeler. **Elif Gizem Karaoğlu Kirenli**

13.50-14.10 Bel Soğukluğunu Frengiden Ayırmak: *Risâle-i Dürûrü'l-Muhât*. **Ahmet Göksu, Fatma Afyoncu**

14.10-14.30 İslam Dünyasındaki Hastanelerin Evrimi: Hayır Kuruluşlarından Tıbbi Mükemmeliyet Merkezlerine.
Başak Özoral

14.30-14.50 Lokman Hekim İsminin Türk Kültürüne Yansımaları.
Gülbin Özçelikay

14.50-15.10 ARA

15.10-16.10 3. OTURUM (I. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Abdülkerim Alpınar - Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Yıldız

15.10-15.30 Milli Türk Tıp Kongrelerinde Salgın Hastalıklar. **Ayten Arıkan**

15.30-15.50 Askerî Hıfzıssıhha: Savaş Alanından Eğitimciliğe Dr. Abdülkadir Noyan'ın Askerî Koruyucu Hekimlik Çalışması. **Fatma Özlen, Berna Arda**

15.50-16.10 Cumhuriyet Arşivi Belgelerinde Hekimlik Mesleğinde Mecburi Hizmet. **Fuat İnce**

15.10-16.10 4. OTURUM (II. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Ahmet Acıduman - Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kavak

15.10-15.30 Geçmişten Günümüze Temriye Hastalığı Terminolojisi, Sağaltma Yöntemleri ve Ritüeller. **Şaziye Dinçer Bahadır**

15.30-15.50 İnebolu Frengi Hastanesi Tabibi Dr. Milaslı İsmail Hakkı'nın "*Frengi İlleti Hakkında Herkese Elzem Olan Malumat* (1899)" Adlı Risalesinin Dönemin Batı Eserleriyle Karşılaştırılması. **Arif Hüdai Köken, Ayşenur Daldaban Berberoğlu, Ebubekir Eraslan**

15.50-16.10 Osmanlı Devleti'nde İlk Fizyoloji Eserleri: *Tercüme-i Fisiologica* ve *Usûlü't-tabia*. **Bedizel Aydın, Elif Gültekin**

16.30 ŞEHİR GEZİSİ

6 HAZİRAN 2024, PERŞEMBE (II. GÜN)

09.00-10.40 5. OTURUM (I. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Serap Şahinoğlu - Dr. Öğr. Üyesi Narin Sadıkoğlu

09.00-09.20 Türk Tıbbında Öncü Akademisyen Kadın Hekimler: Emeritus Prof. Dr. Sevim Dinçer Cengiz. **Mukadder Gün**

09.20-09.40 Türkiye'de Doktorluk Mesleğinin Feminizasyonu – Tarihsel Bir Arka Plan. **Gülkızılca Yürür**

09.40-10.00 Anadolu'da Bulunan Antropomorfik Figürinler Işığında Bir Toplumsal Cinsiyet Arkeolojisi.
Burcu Özdemir, **Nurdan Kırımlıoğlu**

10.00-10.20 Ortaçağ Tıbbında Büyücü-Bilge Kadınların Katledilmesi Hakkında Bir İnceleme. **Melike Tuğba Türkmen**

10.20-10.40 Safiye Ali ve Küçük Çocuklar Muayenehanesi ve Süt Damlası Adlı Eserine Bir Bakış.
Nesrin Çobanoğlu, **Namık Çencen**

09.00-10.40 6. OTURUM (II. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Bedizel Aydın - Doç. Dr. Sibel Öner Yalçın

09.00-09.20 Musavver Malumat Dergisi'nden; Çocukların Sıhhat ve Hayatında Ana ve Babanın Vazifesi.
Fadime Gökçeoğlu Mandal, Funda Gülay Kadıoğlu

09.20-09.40 Müfredat-ı İbn Baytar Tercümelerinde Türkçe Bitki Adları.
Mustafa Yavuz, Elif Gültekin

09.40-10.00 Mehmed b. Ali'nin "*Tercüme-i Cedîde fî'l-Havâssi'l-Müfrede*" Adlı Eserine Dair Yeni Bir Değerlendirme.
Esra Aksoy

10.00-10.20 Tıp İlminin Rehberliğinde Cinsiyet Tayini: *Mesâ'il-i Hafiyye-i Sıhhiyyeden Kız mı Oğlan mı?*
Ahmet Göksu, Elif Parlayan

10.20-10.40 "Verem Kabil-i Şifadır": Kilisli Rıfat'ın Tüberküloza Yaklaşımı. **Ceren Gülser İlikan Rasimoğlu**

10.40-11.00 ARA

11.00-12.40 7. OTURUM (I. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Sarper Yılmaz - Doç. Dr. Nurdan Kırımlıoğlu

11.00-11.20 Dr. İlhami Faydagör (1910 –1986): Yaşamı ve Yaşattıkları. **Şeref Etker**, **Gülten Dinç**

11.20-11.40 "O zamanlar bizim buralar" Fenni Sünnetçi Hüseyin Güven'in Hayatı ve Hatıraları. **Fatih Artvinli**

11.40-12.00 İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Eczacı Okulu'ndan İÜ Eczacılık Fakültesi'ne: Prof. Dr. Ecz. Kim. Sarım Hüsnü Çelebioğlu (1897-1982)
Abdülkerim Alpınar, Oya Dağlar Macar

12.00-12.20 Osmanlı İmparatorluğu'nda Latin Kökenli Doktorlar: Timoni Ailesi. **Kadriye Topal Doğan**

12.20-12.40 Dr. Arhangelos Gavril'in (1856/57-1917) 1913 Nevşehir Salnamesinde Yer Alan Halk Sağlığı ile İlgili Yazıları Üzerine Bir Değerlendirme. **Ömür Şaylıgil**

11.00-12.40 8. OTURUM (II. Salon)

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Hülya Öztürk- Dr. Öğr. Üyesi Özgür Kuş

11.00-11.20 Tavas'ın En Eski Hekimlerinden Süreyya Çiloğlu.
Mehmet Demirci, **Sibel Öner Yalçın**, **Ceren Koçoğlu**

11.20-11.40 Türkiye'de Psikanalitik Psikoterapinin Öncüsü: Psikiyatrist Prof. Dr. M. Orhan Öztürk'ün Ardından (1926-2023). **Müge Demir**, **Mukadder Gün**

11.40-12.00 Abdullah Cevdet'in Tabipliği ve Türk Tıp Tarihi Literatürüne Katkıları. **Ali Okumuş**

12.00-12.20 Prof. Dr. Nusret H. Fişek'in Tıp Tarihindeki Yeri ve Önemi. **Habib Sarıkaya**

12.20-12.40 Tıp Dünyasının Hezarfen Âlimi: Dr. Abdullah Bey. **Dilara Uslu**

12.40-13.50 ÖĞLE YEMEĞİ

13.50-15.10 9. OTURUM (I. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Selim Kadıoğlu- Prof. Dr. Nesrin Çobanoğlu

13.50-14.10 Modern Zamanların İlaç Mabedi: ABD Gıda ve İlaç Dairesi (FDA)'nin Kurumsal Tarihi. **Cemal Hüseyin Güvercin**

14.10-14.30 Bahriye Salnamelerinde (1890-1926) Sağlık Teşkilatının İncelenmesi. **Eda Gülşen Gömleksiz**

14.30-14.50 Seydibeşir Esir Kampı ve Gözleri Kör Olan Türk Askerleri. **Mesut Güvenbaş**

14.50-15.10 Şerefeddin Sabuncuoğlu'nun "*Cerrâhiyetü'l-Hâniyye*" ve Roger Frugardi'nin "*Practica Chirurgiae*" Adlı Eserlerindeki Minyatürlerin Karşılaştırılması. **Serap Yılmaz**, **Funda Gülay Kadıoğlu**

13.50-15.10 10. OTURUM (II. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Gülbin Özçelikay – Dr. Öğr. Üyesi Ceren G İlikan-Rasimoğlu

13.50-14.10 Ebū'l-Ḳāsım Ḫalef b. ʿAbbās ez-Zehrāvī (936-1013)'nin *Kitābu't- taṣrīf li-men ʿaceze ʿani't-teʾlif* Adlı Eserinde

Yaşlılık Tedbiri Üzerine. **Özgür Kuş, Ahmet Acıduman**

14.10-14.30 Hekim Dâvûd Bin Ömer El-Antâkî'nin Üç Farklı Eserinde Uyuz ve Tedavisi. **Sadık Nazik**

14.30-14.50 Al-Zehrawi ve Dakriyosistorinostomi Operasyonu. **M. Yaser Zakkour**

14.50-15.10 Osmanlı Tıbbına Önemli Katkıları Olan Seyyid İsmail Cürcânî'nin *Huffey Alâ'î* Adlı Eserindeki Kadın Hastalıkları Bahsinin Osmanlı Tıp Yazmaları ile Karşılaştırılması. **Nazlı Yücesoy Polat, Nuray Güneş**

15.10-15.30 ARA

15.30-17.10 11. OTURUM (I. Salon)

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Fatih Artvinli - Dr. Öğr. Üyesi Ayten Arıkan

15.30-15.50 Türk Tıp Tarihindeki Bütüncül Sağlık Yaklaşımları ile Şifa Sağlama Örnekleri. **Funda Eldemir**

15.50-16.10 Adana'da Sınıkçı Bir Çift. **Berrin Günçe Yeşilyurt, Selim Kadıoğlu**

16.10-16.30 Tıp Tarihi Tıp Folkloru ve Kültürümüzde Kül. **Müjgan Üçer**

16.30-16.50 Bergama Kozak Yaylası ve Gaziantep Yöresinde Geleneksel Sünnet Derisi Uygulamaları. **Uğurol Barlas**

16.50-17.10 Bilecik'te Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler. **Narin Sadıkoğlu**

17.10-17.30 Ortaçağda Zehirlere Karşı Bir Panzehir: Bezoar (Bazehr). **Mehmet Kavak**

15.30-17.50 POSTER OTURUMU (II. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Serap Şahinoğlu - Dr. Öğr. Üyesi Atilla Özgür

15.30 Sağlık Tematik Bir Üniversite: Lokman Hekim Üniversitesi. **Ayşenur Çağ**, **Gülbin Özçelikay**

15.40 "İsna Aşer Retucunun Seriri ve Radyolojik Mütalaasına Bir Yardım" Dr. Saâda Emin Kâatçılar'ın *Contribution à l'étude clinique et radiologique des diverticules du duodenum* Başlıklı Tezinin Önemi ve (Yayımlanmamış) Bir Çevirisi Üzerine. **Şeref Etker**

15.50 Darülfunun-ı Osmani Tıb Fakültesi Teavün ve Tasarruf Sanduğı (1330/1914). **Şeref Etker**

16.00 Dr. Iōannēs N. Vegklidēs, Oikogeneiakī Iatrikī Egkyklopaideia (c. 1922): İstanbul'da Yayımlanmış Yunanca Bir Tıp Ansiklopedisinin Gözden Geçirilmesi. **Şeref Etker**

16.10 Kent fizyolojisi. **Mevlüt Yaprak**

16.20 Bir Tıp Fakültesinin Kuruluşu: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi. **Şükrü Beydemir**, **Mahmut Baykan**, **Rıza Dundar**, **Erhan Şahin**, **Cüneyt Çağlayan**, **Oğuz Gürcan**

16.30 Tükürük, Hokka ve Hijyen: Tüberküloz Tarihinde Tükürük Hokkasının Yeri. **Hüseyin Erkut Söğüt**, **Hilal Arı**, **Ayşenur Daldaban Berberoğlu**, **Serap Şahinoğlu**

16.40 Mümtaz Bahri Koru; Konya Veremle Savaş Derneği'nin İz Bırakan Kurucusu. **Berna Erayman**, **Serap Şahinoğlu**

16.50 Çocuk Hekimliğine Adanmış Bir Ömür: Dr. Sami Ulus. **F. Zehra Öztek Çelebi**, **Serap Şahinoğlu**

17.00 Prof. Dr. Mekin Tanker'in Eczacılık Mesleğine Katkıları. **Busenaz Deli**, **Gülbin Özçelikay**

17.10 Cumhuriyetin Onuncu Yılına Armağan Edilen Bir Sağlık Almanağı: "Sağlık ve Mektep". **Berna Erayman**, **Rifat Bülbül**

17.20 Anadolu Tıp Tarihinde Müzik Terapi. **Fatma Ulu**

20.00 **GALA YEMEĞİ**

7 HAZİRAN 2024, CUMA (III. GÜN)

09.00-10.40 **12. OTURUM** **(I. Salon)**

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Mukadder Gün - Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt Yaprak

09.00-09.20 Tıbbi Radyoloji Biliminde Opak Madde Kullanımı ile İlgili Türk Tarihinden Örnekler. **Eray Serdar Yurdakul, Fatih Namal**

09.20-09.40 Bir Tıp Öğrencisi Olarak Feridun Nafiz Uzluk'un Beşinci Tababet-i Akliye ve Asabiye Cemiyeti Kongresi Üzerine İzlenimleri. **Abdullah Yıldız, Ayşe Kurtoğlu**

09.40-10.00 Nusret Fişek Halk Sağlığı Hizmet Ödülü ve Dr. Ratip Kazancıgil. **Nilüfer Gökçe**

10.00-10.20 Türkiye'de Tıp Tarihi Eğitiminin Geçmişi ve Güncel Durumu. **Gamze Özbek Güven, Şerife Yılmaz**

10.20-10.40 Bir Postmortem ve "Chimico-Légal" Raporu (İstanbul, 20 Mart 1905): İrdeleme ve Değinmeler. **Şeref Etker**

09.00-10.40 13. OTURUM (II. Salon)

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Gülsüm Önal - Dr. Öğr. Üyesi Gülkızılca Yürür

09.00-09.20 Tanrıların Gazabı: Hititlerde Ruhsal Hastalıklar. **Gülgüney Masalcı Şahin**

09.20-09.40 Plutarkhos'un De Tuenda Sanitate Praecepta/Ὑγιεινὰ Παραγγέλματα (Sağlığın Korunması Üzerine Tavsiyeler) Adlı Eseri: Tıp Tarihi Bağlamında Bir İnceleme. **Nuray Yaşar Soydan**, **Berna Arda**

09.40-10.00 *Ḳaḍāyā Ebuḳrāṭ fī ʿalāmāti'l-mevt* (Ölümün Belirtileri Hakkında Hippokrates'in Hükümleri) Türkçeye Çevrildi mi? *ʿAlā'im-i Cerraḥīn* ve *Terceme-i Ḫulāṣa fī fenni'l-cirāhe* Nüshaları ile Sınırlı Bir Çalışma. **Ahmet Acıduman**

10.00-10.20 Antikçağda Roma Ordusu: Askerî Tıp Üzerine Bir Değerlendirme. **Alican Doğan**

10.20-10.40 Sağlıkla İlgili Mesleklerde Yılan Sembolü. **Sevgi Şar**

10.40-11.00 ARA

11.00-12.20 14. OTURUM (I. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Sevgi Şar - Öğr. Grv. Nilüfer Gökçe

11.00-11.20 Anadolu'da Men Kültü ve Tıp Tarihi Açısından Önemi. **Fatma Keskin**

11.20-11.40 Tarihin Sıfır Noktasından Tıp Tarihine Yansımalar. **Şerife Yılmaz**, **Gamze Özbek Güven**

11.40-12.00 Joseph Kuhn-Régnier'nin Antik Tıp İllüstrasyonları. **Selim Kadıoğlu**, **Gülay Halidi**

12.00-12.20 Psikodrama ve Tarihsel Süreçte Gelişimi. **Nihal Durmaz**

11.00-12.20 15. OTURUM (II. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Oya Dağlar Macar - Doç. Dr. Fatma Özlen

11.00-11.20 Türkiye Bilimler Akademisi: Kuruluşundan Başkanlarına. **Hülya Öztürk**

11.20-11.40 Bir Alman Doktorun Gözünden Birinci Dünya Savaşında Osmanlı Cepheleri. **Galip Varoğlu**

11.40-12.00 *Association des Pharmaciens Étrangers* (Yabancı Eczacılar Birliği): Eczacıların Bir Meslek Derneği Kurma Girişimi. **Eyüp Talha Kocacık**

12.00-12.20 Fernel'in Fizyolojisi. **Mevlüt Yaprak**

12.20-13.30 ÖĞLE YEMEĞİ

13.30-15.10 16. OTURUM (I. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Murat Civaner - Dr. Öğr. Üyesi Gamze Özbek Güven

13.30-13.50 İzmir Yamanlar Sanatoryumu Üzerine Tarihsel Bir İnceleme. **Kemal Açıkel**

13.50-14.10 Bursa Kirazlıyayla Sanatoryumu: Kuruluşundan Günümüze Evrimi. **Ayşe Nur Sonkur Efe**

14.10-14.30 Protestan Misyonerlerinin Osmanlı İmparatorluğu'nda Tıbbi Misyonerlik Çalışmaları ve Mardin Amerikan Hastanesi. **Oya Dağlar Macar**

14.30-14.50 Gülhane Seririyat Hastanesinden Bugüne Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi. **Elif Avaner**, **Nuray Güneş**

14.50-15.10 Balıkesir'in İlk Hastaneleri: Gureba Hastanesi ve Doktor Reşit Bey (Memleket) Hastanesi. **İrem Naz Aydın**, **Betül Bakır**

13.30-15.10 17. OTURUM (II. Salon)

Oturum Başkanları: Prof. Dr. Ömür Şaylıgil - Dr. Öğr. Üyesi Şerife Yılmaz

13.30-13.50 Veteriner Hekimliği Tarihi Müzesi ve Uluslararası Müzeler Gününe Özel Müze Eğitimi. **Pınar Ece Güvenç**

13.50-14.10 *Rehnüma-yı Tabib-i Kânûnî*'de Veteriner Hekimliği Konuları. **Atilla Özgür**

14.10-14.30 Osmanlı Modern Tıp Eğitiminde İlm-i Hayvanât-ı Tıbbi Kitaplarını Anlamak. **Ahmet Göksu, Yasemin Biçer**

14.30-14.50 Dr. Abdülkadir Noyan'ın "*Kıtaat-ı Askeriyeye Su Tedariki-Vakt-i Hazar ve Seferde*" Adlı Eserine Dair Bir İnceleme. **Fatma Özlen, Berna Arda**

14.50-15.10 Osmanlı Şer'iyye Sicillerinde Tıbbi Hatalarla İlgili Kayıtlar. **Mustafa Alpgiray Söylemez, Nuran Ünaler, Ramazan Güneşer, Nurdan Kırımlıoğlu**

15.20-16.00 KAPANIŞ OTURUMU (Ortak Oturum, I. Salon)

8 Haziran 2024, CUMARTESİ (IV. GÜN)

09.00-16.00 SÖĞÜT GEZİSİ

Enstitüsü Sağlık Kolu'ndan mezun olan ve 1951 yılında Iğdır'a sağlık memuru olarak tayin edilen Hüseyin Güven, burada iki yıl görev yaptıktan sonra 1953 yılında memleketi olan Yusufeli'ne tayin olur. Önce İşhan Köy Grubu'nda, ardından Öğdem Köy Grubu'nda, son olarak da Yusufeli ilçe merkezinde sağlık memurluğu yapar. Kendisinden önce civar yörelerden gelerek belli zamanlarda Yusufeli ve köylerinde sünnet yapan seyyar sünnetçilerin giderek azaldığı 1950'li yıllarda Hüseyin Güven fenni sünnetçilik yapmaya karar verir. İlçe merkezi ve köylerinde, bebek, çocuk ve ergen olmak üzere onbinden fazla sünnet gerçekleştirir. Bu bildiri, 1953-2013 yıllarını kapsayan dönemde, bir fenni sünnetçinin gözünden yörenin sünnet başta olmak üzere sağlık pratiklerine ve sağlık politikalarına ışık tutmayı amaçlamaktadır.

* Doç. Dr., Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik AD
fatihartvinli@gmail.com

S29

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ECZACI OKULU'NDAN İÜ ECZACILIK FAKÜLTESİ'NE: PROF. DR. ECZ. KİM. SARIM HÜSNÜ ÇELEBİOĞLU (1897-1982)

Abdülkerim ALPINAR *, Oya DAĞLAR MACAR **

Prof. Dr. Ecz. Kim. Sarım Çelebioğlu, 13 Ekim 1922 tarihinde İstanbul Darülfununu Eczacı Mektebi'nde Farmakognozi ve Toksikoloji asistanı olarak başladığı akademik yaşamında, 1 Eylül 1971 tarihinde emekliliğe ayrılışına değin, mesleğine ve ilkelerine bağlılığı ile meslektaşlarına ve öğrencilerine örnek oldu. 1932 yılında Weimar Cumhuriyeti'nde 'Nebatat ve farmakognozi alanında ilk farmakolog doktoru' unvanını alan Türk olan Prof. Çelebioğlu, özellikle farmakognozi alanında yetiştirdiği eczacı akademisyenlerle Türkiye'de eczacılık mesleğinin gelişmesine büyük katkı sağladı. Türkiye'de ilk farmakognozi ders kitabının da yazarı olan Çelebioğlu, 1942 de Türk Kimya Kodeksi hazırlama

komisyonu üyeliğinde bulundu, 1944 yılında Tıp Fakültesi'ne bağlanan Eczacılık Mektebi'nde 1945 de kurduğu Farmakognozi Enstitüsü'nün direktörlüğünü yaptı, 1945 yılında profesör unvanını aldı, 15 Ocak 1962 tarihinde Mektebin Tıp Fakültesi'nden ayrılarak bağımsız bir fakülte haline gelmesinde büyük rol oynadı. 1962'den itibaren de 1982 de anabilim dalına dönüştürülen Eczacılık Fakültesi Farmakognozi Kürsüsü'nün başkanlığını yaptı. Bildiride akademik yaşamı boyunca sürdürdüğü eğitim faaliyetlerinin yanı sıra mesleki derneklerde, bakanlıklarda danışmanlık yapan, yurtiçi ve dışında konferanslar veren, bilimsel toplantılara katılan eczacılık eğitimini unutulmaz isimlerinden Çelebioğlu'nun akademik yaşamından kesitlere yer verilecek, Türkiye'de eczacılığın gelişiminde olan katkısı bir kez daha vurgulanacaktır.

* Prof. Dr., İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, abdulkerim.alpinar@istun.edu.tr

** Prof. Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi, oyadag@yahoo.com

S30

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA LATİN KÖKENLİ DOKTORLAR: TİMONİ AİLESİ

Kadriye TOPAL DOĞAN *

Tıp alanında Avrupa'nın öne çıkan kurumlarından Padova Üniversitesi, İstanbul'un fethinden 18. yüzyıla kadar geçen süreçte Levant'tan pek çok öğrenciyi çekmiştir. Akdeniz'deki birçok büyük aile gibi Timoni ailesi de çocuklarını tıp okumak üzere Padova'ya göndermiştir. Aileden Vincent Timoni, François Timoni ve Emmanuel Timoni Padova Üniversitesi'nde tıp eğitimi almış ve İstanbul'da doktorluk yapmışlardır. Osmanlı İmparatorluğu'nda doktorluk yapmanın bazı ayrıcalıkları vardır. Saray hekimliği yapanlar hareme girebilmiş, devletin yüksek yetkilileri ile temas kurabilmişlerdir. En iyileri ise sultanlara hekimlik dahi yapabilmişlerdir. Bünyesinde bazı tehlikeleri de barındıran bu

S71

PROTESTAN MİSYONERLERİNİN OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA TIBBİ MİSYONERLİK ÇALIŞMALARI VE MARDİN AMERİKAN HASTANESİ

Oya DAĞLAR MACAR *

Tıp misyonerliği, 19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda önemli etkiler bırakmıştır. Bu misyonerlerin en önemlilerinden biri Amerikan Protestan kuruluşu olan *The American Board of Commissioners for Foreign Missions* (American Board) teşkilatıdır. 19. yüzyıldan itibaren Anadolu'nun çeşitli yerlerinde hastaneler, klinikler ve sağlık merkezleri kurarak hem sağlık hizmetleri veren hem de Protestanlığın yayılmasına hizmet eden tıp misyonerleri, kullandıkları modern tıp metotları, hayırseverlikleri ve halkla kurdukları yakın ilişkilerle bulundukları bölgelerde önemli etkiler bırakmışlardır. Tıp misyonerlerinin verdiği sağlık hizmetleri hem modern batı tıbbı ve anlayışının Osmanlı'ya girmesinde etkili olmuş hem de Batının gücünün tıp üzerinden bir kez daha kabulünü sağlamıştır.

Mardin'de 1890'larda kurulan Amerikan Hastanesi, American Board'un Osmanlı topraklarında kurduğu ikinci hastane ve 1899'a kadar Doğu Misyonu içinde tek sağlık merkezidir. Mardin Amerikan Hastanesi, verdiği kaliteli sağlık hizmeti ile toplumun tüm kesimleri tarafından büyük ilgi görerek, bir çekim merkezi halini aldı. Misyonerlerin dini telkinlerine mesafeli duran kesimler dahi, konu insan sağlığı olduğunda hiç düşünmeden ve önyargısız bir biçimde bu misyoner kuruma adeta mıknatıs gibi çekildiler. Dolayısıyla Mardin Amerikan Hastanesi Amerikalı Protestan misyonerlerinin bölgedeki en başarılı çalışmalarından biri oldu.

Hastane, I. Dünya Savaşı'na kadar bölgede etkin faaliyetler yürüttü. I. Dünya Savaşı'nda Kızılhaç'a bağlandı. Bir yandan hükümet baskısının yarattığı zorluklar, diğer yandan savaş dolayısıyla bölgede ortaya çıkan karışıklıklar ve salgın hastalıklardan dolayı misyonerlerin bağlı olduğu The American Board'un onlarca görevlisi hayatını kaybetti. Bu gelişmelerin sonucunda, Mardin Misyonu 1917'de ülkeden ayrılmak zorunda kaldı.

Bu çalışmada Mardin Amerikan Hastanesi özelinde American Borad'a bağlı tıp misyonerleri ve onların çalışmaları ele alınmıştır. Çalışmada ağırlıklı olarak Osmanlı Arşivi'nden ve Harvard Üniversitesi Hougton kitaplığının özel arşivinde bulunan *The American Board of Commissioners for Foreign Missions* Teşkilatının arşivinden (ABC) yararlanılmıştır.

* Prof. Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi, oyadr@ticaret.edu.tr

S72

GÜLHANE SERİRİYAT HASTANESİNDEN BUGÜNE ANKARA GÜLHANE EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ

Elif AVANER *, Nuray GÜNEŞ **

Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi, geçmişte İstanbul Sarayburnu'nda kurulan ilk Gülhane Hastanesinin kuruluşundan bugüne kadar köklü bir geçmişin temelleri üzerinde hizmet vermektedir. "Gülhane"; Gülhane Seririyat Hastanesi, Gülhane Hastanesi ve Askeri Tatbikat Okulu, Gülhane Tatbikat-ı Tıbbiye Seririyatı, Cebeci Gülhane Askeri Tababet Okulu Tatbikat Hastanesi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi Hastanesi, isimleri ile İstanbul ve Ankara'da çeşitli bina ve yerleşkelerde hem sivil halka hem ordu mensuplarına sağlık hizmeti vermiş, askeri ve sivil tıp eğitiminin temelini oluşturmuştur.

Gülhane ile ilgili Gülhane Tıp Tarihi Müzesinde yer alan ve birinci el kaynak niteliği taşıyan Gülhane Albümü, fotoğraflar ve gravürler ile diğer eserlerde bulunan görseller ve bilgilere yer verilen bu çalışmada, 19.yüzyıldan bugüne "Gülhane" hastanelerinin gelişiminin ve tarihsel süreçteki dönüşümünün, Türk tıp tarihine katkısının ortaya konması amaçlanmıştır.

Sonuç olarak; "Gülhane" hastanelerinin Gülhane Seririyat Hastanesi kuruluşundan bugüne kadarki süreçte askeri tıp eğitiminin önemli bir tamamlayıcısı olduğu kadar yataklı sağlık hizmetlerinde de katkısı olduğu anlaşılmaktadır. "Gülhane" hastaneleri bina ekipman, insan kaynağı yönetimi,